

Проф. Филов

НАРОДЕНЪ МУЗЕЙ

Началото на Народния Музей въ столицата бѣ турнато още въ 1879 г., веднага следъ освобождението на България, когато въ основаната въ сжщата година Народна Библиотека започватъ да се събиратъ археологически и етнографически материали отъ най-разнообразно естество. Наредъ съ археологически и етнографически предмети и стари монети, намираме разни минерали, вкаменелости, писмени документи, печати на революционни комитети, даже и предмети отъ най-ново време, като напр. единъ часовникъ „особена конструкция, издѣлие на Ив. Себшановъ отъ Пловдивъ“. За нѣкаква система при събирането на тѣзи материали не може и дума да става. При все това учредяването на такъвъ единъ отдѣлъ при Народната Библиотека е било много умѣстно и е послужило за запазването на твърде ценни за археологията и етнографията на България предмети.

Музеятъ получава възможностъ да се развива правилно и целесъобразно едва следъ отдѣлянето му отъ Народната Библиотека, когато е билъ уреденъ като самостоятелно учреждение. Това нѣщо става на 23 септември 1892 год., когато назначениятъ отначало за временно управляющъ, а отъ 1 януарий 1893 г. за директоръ В. Добруски приелъ събранитѣ въ библиотеката материали.

Музеятъ наследилъ отъ библиотеката доста значителна вече сбирка, която се състояла отъ 343 разни предмети, записани подъ 165 номера, и 2,357 разни монети. Минералогическитѣ и палеонтологическитѣ предмети, на брой 22 екземпляра, били предадени на тогавашното Висше Училище, сегашния Университетъ. Останалитѣ предмети, повечето безъ особно значение, сж образували ядката на музея. Между тѣхъ, макаръ и малобройни, сж се намирили обаче и нѣкои предмети, които и до сега заематъ твърде важно мѣсто въ музейнитѣ сбирки.

Въ музея още отъ самото начало сж били предвидени, наредъ съ главния отдѣлъ за археологически паметници, още два самостоятелни отдѣла: нумизматически и етнографически. Презъ 1906

год. етнографическиятъ отдѣлъ се развилъ като самостоятеленъ етнографически музей.

Една отъ първитѣ задачи на новооснования Народенъ Музей е била да събере всички открити старини, които сж се намирили прѣснати изъ цѣла България. За тази целъ е било отправено специално окръжно до административнитѣ власти, които указали въ това отношение най-енергично съдействие на Музея. Не сж липсвали въ това време и нѣкои подарѣци за Музея. Обаче главното увеличение на музейнитѣ сбирки е ставало чрезъ покупки, за която целъ отъ 1893 год. сж били предвидени редовно суми въ държавния бюджетъ. Тѣзи суми, които за времето до 1910 година сж били срѣдно 20,000 лева годишно, сж се указвали винаги недостатъчни, за да се удовлетворятъ нуждитѣ на Музея.

Музейнитѣ сбирки сж се помѣщавали отначало въ нѣкои отъ стаитѣ на Висшето Училище (на ул. Московска, задъ двореца). По-късно (1895 год.) тѣ сж били пренесени въ Бююк-джамия, която по-рано служела за помѣщение на Държавната Печатница и която била приспособена за нуждитѣ на Музея, като е била и разширена съ една пристройка (обр. 26 и 27). Тази джамия, построена въ 1474 год., съ своитѣ високи сводове, се явява твърде пригодна за излагането на голѣми каменни паметници. Обаче голѣмата влага, която владѣе въ нея, се отразява изънредно зле върху частъ отъ музейнитѣ сбирки, особно върху картинитѣ, иконитѣ и металическитѣ предмети. Официалното откриване на Музея станало едва презъ 1905 година.

Нарастването на музейнитѣ сбирки за времето отъ 1892 до 1909 година е представено въ помѣстената таблица.

Сжществени измѣнения въ уредбата на музея бѣха въведени презъ 1909 г. съ новия Законъ за Народното просвѣщение отъ сжщата година (чл. 374—402), прокаранъ отъ министран на Народното просвѣщение Н. Мушановъ. Съ новитѣ промѣни се е гонела целта, да се поставятъ музейнитѣ сбирки на